

Encyklopedia Solidarności

[https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13098,Bialostockie-Zaklady-Przemyslu-Bawelnianego-Fasty-w-Bialymstoku.h
tml](https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13098,Bialostockie-Zaklady-Przemyslu-Bawelnianego-Fasty-w-Bialymstoku.html)
2022-05-19, 04:47

Białostockie Zakłady Przemysłu Bawełnianego Fasty w Białymstoku

Białostockie Zakłady Przemysłu Bawełnianego Fasty w Białymstoku, wybudowane 1953-1955 na podstawie sowieckich projektów, rozbudowane w l. 60. i 70.; do l. 90. największa fabryka w północno-wschodniej Polsce, zatrudniająca do 7 tys. pracowników, produkująca głównie tkaniny.

12-13 i 16 II 1971 strajkowali z powodów ekonomicznych pracownicy Wydz. Wykończalni. 25 VI 1976 – z powodu podwyżek cen żywności – odbył się kilkugodzinny strajk pracowników Tkalni Białej, w wyniku którego w VII 1976 zwolniono dyscyplinarnie z pracy 21 osób, w tym 5 mistrzów.

4-10 IX 1980 strajk rozpoczęła załoga Wydz. Wykończalni, następnie pozostałych wydz., inicjatorami byli: Cezary Nowakowski, Jan Wolski i Kazimierz Manicz, następnie członkowie zakładowego KS; w 612 złożonych postulatach domagano się m.in. podwyżki płac, wprowadzenia nauczania religii w szkołach, transmisji mszy św. w radiu, wyboru nowych władz związków branżowych w Fastach; zakończył się porozumieniem z dyrekcją i realizacją części postulatów; w 2. połowie IX 1980 na Wydz. Wykończalni powstał [Komitet Założycielski „S”](#) z C. Nowakowskim i Antonim Dymką na czele; w końcu X 1980 powstał KZ „S” BZPB Fasty; 3 X 1980 załoga wzięła udział w ogólnopolskim strajku ostrzegawczym w związku z rejestracją „S”, 13 XI 1980 w ogólnopolskim proteście „S” przemysłu lekkiego. Spośród ok. 5 tys. pracowników do „S” wstąpiło ok. 4,3 tys. osób; 4 XII 1980 wybrano KZ z Jerzym Jamiołkowskim jako przewodniczącym. W XII 1980 ok. 100 członków „S” uczestniczyło w obchodach 10. rocznicy Grudnia '70, zbierano także pieniądze na

budowę pomnika poległych stoczniowców. Na początku 1981 zorganizowano w Fastach jedną z pierwszych w Białymstoku bibliotek wydawnictw niezależnych, liczącą ponad 200 tytułów, prowadzoną przez C. Nowakowskiego; w I 1981 załoga aktywnie bojkotowała pracę w wolne soboty, akcją kierował J. Jamiołkowski; 27 I 1981 protestowano m.in. w związku z brakiem zgody władz na wydawanie niezależnego regionalnego „Biuletynu Informacyjnego”; 20 III 1981 w Zakładach ogłoszono gotowość strajkową w związku z kryzysem bydgoskim, 27 III 1981 odbył się 4-godzinny strajk. KZ BZPB Fasty reprezentowała woj. białostockie w Sieci. We IX 1981, po pobiciu przez funkcjonariuszy MO członka KZ Ryszarda Marciuka, w Zakładach utworzono KOWzP kierowany przez Jerzego Wysockiego, z udziałem ok. 700 pracowników; 28 X 1981 Fasty uczestniczyły w ogólnopolskim strajku ostrzegawczym pod hasłem „O żywność i kontrolę społeczną”.

13 XII 1981 członkowie „S” (J. Wysocki, K. Manicz, Jolanta Wolany, Witold Mierzwiński) wynieśli z Zakładów sztandar KZ i niektóre dokumenty. Sztandar ukrywał m.in. proboszcz parafii farnej w Białymstoku ks. Antoni Lićwinko, następnie przez dłuższy czas sztandar ukryty był w Hodyszewie; internowano J. Jamiołkowskiego, C. Nowakowskiego, Ryszarda Szczęsnego, A. Dymkę i Antoniego Szczęsnowicza (uczestnika strajku w VI 1976), jeszcze w XII 1981 za kolportaż ulotek na 1,5 roku więzienia skazany został Edward Łempicki, pracownik Przędzalni. W Zakładach organizowano pomoc dla represjonowanych i ich rodzin: przekazywano pieniądze, żywność, opłacano grzywny. W I 1982 prowadzono kolportaż ulotek i podziemnej edycji „Biuletynu Informacyjnego” ZR Białostok, dostarczano materiały drukarskie podziemnym strukturom białostockiej opozycji, z którą współpracował J. Wysocki (aresztowany 28 IV 1982 pod zarzutem udziału w podpaleniach sklepu Wojskowej Centrali Handlowej i jednego z komisariatów MO). W 1982 Fasty strajkowały w miesięcznice wprowadzenia stanu wojennego 13 V (15 minut) i 13 X (1 godz.: Wykańczalnia i Składalnia). W 1983 wydano 2 nr. podziemnego pisma KZ „S” „Wątek” w nakładzie ok. 500 egz.; inicjatorem był Szymon Bielski, autorem tekstów m.in. J. Jamiołkowski, drukował w

zabudowaniach na swojej posesji w Zawadach Andrzej Fedorowicz, kolportaż na terenie zakładu (w 1989 podjęto próbę kontynuacji pisma: ukazał się jeden nr). W 1983 przy Zakładach utworzono Duszpasterstwo Ludzi Pracy pod opieką ks. Józefa Wiśniewskiego z parafii św. Kazimierza. W 2. połowie 1988 powołano w Fastach Komitet Założycielski „S”, przewodniczący J. Jamiołkowski, reprezentantem w RKW był Romuald Rozwadowski, w X 1988 do Sądu Wojewódzkiego w Białymstoku złożono wniosek o rejestrację zakładowych struktur „S”; 19 XII 1988 do rozprawy rejestracyjnej nie doszło z powodu złożenia przez Sąd zapytania w tej sprawie do Trybunału Konstytucyjnego; KZ prowadził już półoficjalną działalność; po rejestracji powstał Tymczasowy Komitet Założycielski, 22 VI 1989 wybrano władze statutowe KZ z przewodniczącym Mirosławem Zwitkiem.

W końcu I. 90. chylące się ku upadkowi Zakłady przejęła grupa prywatnych inwestorów i połączyła ze spółkami włókienniczymi z Łodzi i Andrychowa. W budynkach BZPB Fasty działa obecnie m.in. Białostocka Wykończalnia Tkanin Andropol z Andrychowa, zatrudnia ok. 200 osób, produkuje m.in. materiały dla wojska.

Tomasz Danilecki

[Region Białystok, Białystok](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)